

Visie op zwemmen in de gemeente Moerdijk

AANLEIDING

De gemeente Moerdijk wil grip op de kosten van de openbare zwembaden. Zwemvoorzieningen zijn een kostenpost van meer dan € 1 miljoen op de begroting. De gemeenteraad en het college van de gemeente Moerdijk hebben eerder de uitspraak gedaan dat hierop een besparing moet worden gerealiseerd. Tegelijkertijd zijn de bestaande baden verouderd en lopen de investeringen die moeten worden gedaan om de baden in stand te houden op. De raad heeft het college gevraagd om een visie op zwemmen dat als kader kan dienen om de financiële opgave te realiseren.

INLEIDING

De meeste openbare zwembaden in Nederland zijn in de vorige eeuw gebouwd. De (lokale) overheid vond het belangrijk dat iedere Nederlander de mogelijkheid kreeg om te leren zwemmen. Men vond het ook belangrijk dat men de sport daarna kon blijven beoefenen, door lidmaatschap bij een vereniging of door recreatief zwemmen. Om deze doelstellingen te kunnen bereiken bouwde de gemeente een zwembad, was daarvan eigenaar en bepaalde ook de kosten van het kaartje. Aangezien iedereen de mogelijkheid moest krijgen om gebruik te maken van het zwembad werd de prijs laag gehouden.

Nog steeds is het zo dat openbare zwembaden worden gezien als publieke sportaccommodaties in de zin van een maatschappelijke basisvoorziening voor een gemeente en haar burgers. Het Mulier instituut, een onafhankelijke onderzoeksinstelling op het gebied van sport, heeft onderzocht dat 93% van de burgers in Nederland vindt dat een zwembad een basisvoorziening zou moeten zijn in een gemeente. Daarmee wordt bedoeld dat er in iedere gemeente een zwembad zou moeten zijn. Inwoners hechten meer belang aan zwembaden dan aan een bibliotheek, stadspark, of andere door de gemeente ondersteunde voorzieningen ("Zwemmen in Nederland", augustus 2013). In de gemeente Moerdijk vindt 76% van de inwoners zwemmogelijkheden erg belangrijk.

Door bezuinigingen zijn gemeenten genoodzaakt om maatschappelijke voorzieningen te heroverwegen. Bij veel gemeenten vindt een kerntakendiscussie plaats. Wat is de taak van de gemeente en wat kan de bevolking (de markt) zelf regelen? Dat geldt niet alleen voor zwembaden maar ook voor sportvelden, de bibliotheek, de muziekschool en het gemeenschapshuis.

Zo'n discussie kan er toe leiden dat de vastgestelde beleidskaders worden aangepast. Het belang dat de gemeente hecht aan bepaalde gemeentelijke taken en maatschappelijke voorzieningen wordt opnieuw bepaald.

VISIEONTWIKKELING

Ook in Moerdijk staan zwemvoorzieningen vanwege de kosten al jaren ter discussie. De raad heeft het college gevraagd om de visie op zwemmen in de gemeente Moerdijk: aan welke maatschappelijke doelstellingen kan zwemmen een bijdrage leveren, en wat zal de taak van de gemeente in de toekomst zijn? In deze notitie worden een aantal uitgangspunten toegelicht, op basis waarvan de visie verder ontwikkeld kan worden.

GEMEENTELIJKE BELANGEN VASTSTELLEN

Zwemmen is geen doel op zich, maar draagt bij aan maatschappelijke doelstellingen. Er zijn verschillende gemeentelijke belangen te noemen als het om zwemmen gaat. Deze belangen zijn bepalend om een toekomstvisie op het zwemmen in Moerdijk te formuleren.

Per onderdeel wordt een toelichting gegeven en een voorzet gedaan in hoeverre het in de toekomst een gemeentelijke taak zal zijn. Daarbij worden ook de enquêteresultaten betrokken (waar wordt verwezen naar een enquête, wordt de enquête “Zwemmen in Moerdijk” bedoeld tenzij anders vermeld).¹

Uit het overzicht komt een aantal uitgangspunten voort die leidend zijn voor de visie op zwemmen.

BEOOGD MAATSCHAPPELIJK RESULTAAT

De volgende gemeentelijke belangen kunnen worden onderscheiden als het om zwemmen en zwembaden gaat. Hieronder worden deze belangen, doelstellingen of functies van zwemmen toegelicht en wordt ook een voorzet gedaan in hoeverre het in de toekomst een gemeentelijke (kern)taak zal zijn.

- A. Zwemonderwijs/veiligheid
- B. Recreatie
- C. Maatschappelijke/ontmoetingsfunctie
- D. Gezondheidsbevordering/therapeutisch zwemmen
- E. Duurzaamheid

A. Zwemonderwijs/veiligheid

Belang van zwemonderwijs

De gemeente Moerdijk vindt het belangrijk dat haar inwoners en met name de jeugd kunnen leren zwemmen. In een waterrijk land als Nederland is dit vanwege de veiligheid belangrijk. Gemeentelijke zwembaden zijn ooit gebouwd als een zeer geschikte plek om deze techniek aan te leren. Tegenwoordig wordt hier anders tegenaan gekeken. Veiligheid is nog steeds even belangrijk, maar de overheid is niet hoofdverantwoordelijk voor de zwemdiploma's van kinderen. Scholen in de gemeente Moerdijk hebben de vrije keuze om schoolzwemmen te organiseren in plaats van gymnastiekonderwijs. Scholen kiezen hier niet voor vanwege de hogere kosten (toegangskaartje en vervoer) en vanwege de onderwijstijd die het kost.² De (eind)verantwoordelijkheid voor de zwemdiploma's ligt niet bij de gemeente en ook niet bij het onderwijs, maar bij de ouders/verzorgers.

Zwemonderwijs in de enquête

De meeste kinderen in Nederland (94%) halen tenminste hun A-diploma. Uit de Moerdijkse enquête blijkt zelfs een nog hoger cijfer: 99% van de 17 jarigen heeft een zwemdiploma. Van de respondenten vindt 88% de mogelijkheden voor zwemles in de gemeente erg belangrijk, en nog eens 9% vindt het redelijk belangrijk.

Rol van de gemeente wordt kleiner

Een gemeentelijk zwembad is voor zwemonderwijs geen vereiste meer. Zwemveiligheid wordt in Nederland steeds meer een taak van de markt. Ook in Moerdijk zijn er particuliere aanbieders van

¹ De gemeenteraad heeft op 25 april 2013 verzocht om bij de inwoners te peilen hoe zij aankijken tegen zwemmen en zwemvoorzieningen. Naast het inventariseren van de ideeën wil de raad ook weten in welke mate inwoners bereid zijn financieel bij te dragen aan het zwemmen in Moerdijk. De enquête resultaten van de enquête “Zwemmen in Moerdijk” zijn op 25 maart 2014 door het college bekend gemaakt (zie raadsinformatiebrief met griffienummer 2014037).

² Bij scholen die niet nabij een zwembad zijn gelegen kost een ½ uur zwemles de school een veelvoud aan onderwijstijd door omkleden en vervoer.

zwemonderwijs (in Zevenbergen) en ook buiten de gemeente zijn er mogelijkheden. Wanneer de financiële thuissituatie van kinderen het niet toelaat om zwemlessen te betalen, kunnen ouders in de gemeente Moerdijk een beroep doen op het Jeugdsportfonds.³

Kortom: zwemonderwijs wordt niet rechtstreeks gefinancierd door de gemeente Moerdijk. Een openbaar (gemeentelijk) zwembad is voor zwemonderwijs geen vereiste meer. Het belang van veiligheid is nog even groot, maar de gemeente is niet (hoofd)verantwoordelijk voor zwemdiploma's van kinderen. Ouders/verzorgers moeten de mogelijkheid hebben om zwemles voor de kinderen te organiseren. Het Jeugdsportfonds kan daaraan financieel bijdragen wanneer dat nodig is.

B. Recreatie

Belang van recreatie

Zwemmen werd voorheen gezien als een 'basisbehoefte' voor de sportieve ontspanning van de inwoners van een gemeente. De toegankelijkheid was daarbij belangrijk: iedere inwoner dient te kunnen zwemmen. Daartoe werden de tarieven laag gehouden en de voorzieningen geografisch gespreid in stand gehouden. Recreatief zwemmen wordt, net als zwemonderwijs, steeds meer gezien als taak van de 'markt'. Juist omdat hier relatief veel vraag naar is, kan de markt hierin ook een belangrijke rol spelen. Recreatie is nog steeds belangrijk, maar inwoners maken hun eigen keuze hoe zij willen recreëren en het is niet aan de gemeente om dit te financieren. Om de keuze voor zwemmen te kunnen maken is het wel van belang dat de mogelijkheid er is om recreatief te zwemmen.

Recreatie in de enquête

Recreatie wordt in de enquête genoemd als belangrijkste reden waarom mensen zwemmen: 83% geeft dit aan.⁴ Er is dus veel draagvlak voor recreatief zwemmen. Het is een sportieve activiteit die met het hele gezin kan worden ondernomen, vooral in het weekend en tijdens de vakanties. Uit de enquête blijkt dat gezinnen relatief vaak recreatieve zwemmers zijn, namelijk 94%.⁵ Uit de enquête blijkt verder dat de reisafstand die men bereid is om af te leggen voor zwemmen, 5 á 10 kilometer is.⁶

Rol van de gemeente wordt kleiner

Het is in de toekomst geen taak meer van de gemeente om het prijskaartje van het zwembad zo laag mogelijk te houden. Met andere woorden, wie recreatief wil zwemmen moet hiervoor de mogelijkheid hebben maar betaalt zelf de prijs van het kaartje. De verhoging van het prijskaartje heeft in de enquête ook het meeste draagvlak.⁷

De mogelijkheid om te kunnen zwemmen moet er wel zijn. Hierbij staat centraal dat de voorzieningen in een woonomgeving beschikbaar zijn op basis van behoefte en draagvlak en in de

³ Paraplunota Maatschappij p. 36: "Het Jeugdsportfonds geeft kinderen, waarvan de financiële thuissituatie het niet toelaat, de gelegenheid om te gaan sporten." Van het Jeugdsportfonds wordt relatief vaak gebruik gemaakt voor het behalen van zwemdiploma A. Ongeveer 30 kinderen per jaar krijgen in de gemeente Moerdijk een bijdrage uit het Jeugdsportfonds voor zwemlessen.

⁴ Enquête pagina 15.

⁵ Enquête pagina 22.

⁶ Enquête pagina 11: "Vervolgens is gevraagd hoeveel kilometer men maximaal bereid is af te leggen om te gaan zwemmen en voor zwemles. Ruim de helft wil maximaal 5 km reizen om te kunnen zwemmen, een derde 6 tot 10 km en ruim een op de tien is bereid verder te reizen. Voor zwemles wil men iets vaker meer dan 5 km reizen."

⁷ Enquête pagina 19. Een los kaartje voor het zwembad kost nu ongeveer € 3,50 (m.u.v. de Niervaert € 5 euro).

voorzieningen kwaliteit wordt geboden. Onder kwaliteit verstaan we aspecten zoals veilig, sociaal, heel, schoon en aantrekkelijk.⁸ Bereikbaarheid is belangrijker dan nabijheid van voorzieningen.⁹

In de overweging van alle zwemmers is de afstand nog steeds de belangrijkste reden om voor een zwembad te kiezen.¹⁰ Dit kan als uitgangspunt worden meegenomen: de maximale reisafstand voor een zwemvoorziening mag voor 90% van de inwoners van de gemeente Moerdijk maximaal 10 kilometer zijn. Dit hoeft geen zwemvoorziening van de gemeente Moerdijk te zijn, het mag ook een particulier bad zijn of een zwembad in een buurgemeente.

*Kortom: recreatief zwemmen is de meest populaire vorm van zwemmen. Het moet mogelijk zijn om recreatief te zwemmen. Voor 90% van de inwoners van Moerdijk moet recreatief zwemmen worden aangeboden binnen een reisafstand van maximaal 10 kilometer. Het is echter geen taak van de gemeente om dit te financieren. Wie wil recreëren mag dit zelf invullen, maar betaalt dit ook zelf. Het uitgangspunt geldt: de gebruiker betaalt het kaartje.*¹¹

C. Maatschappelijke /ontmoetingsfunctie

Belang van ontmoeting

Zwemonderwijs en recreatief zwemmen worden steeds minder gezien als een publieke taak. Daarentegen is de maatschappelijke functie van zwemmen steeds belangrijker geworden. Door het faciliteren van activiteiten voor bepaalde doelgroepen vervult het zwembad een sociaal maatschappelijke functie voor de gemeenschap. Een ontmoetingsplaats ter bevordering van het welzijn van de inwoners. Door toekomstige vergrijzing wordt deze functie nog belangrijker. Maar ook voor de jeugd is het zwembad een ontmoetingsplaats: in Moerdijk een van de redenen dat er weerstand is tegen sluiting van in het bijzonder de buitenbaden.¹²

Ontmoetingsfunctie in de enquête

In iedere kern waar een zwembad aanwezig is vervult deze in meer of mindere mate een ontmoetingsfunctie. Inwoners van deze kernen (Fijnaart, Klundert, Willemstad en Zevenbergen) hechten het meeste waarde aan hun 'eigen' voorziening en willen deze graag behouden.¹³ Het lijkt erop dat een groep inwoners van Willemstad nog sterker in de bres springt voor hun zwembad dan de inwoners van de andere kernen. Ze geven aan: juist in Willemstad vervult het zwembad een belangrijke rol in de lokale gemeenschap.¹⁴

Invulling rol van de gemeente

Het is een feit dat een zwembad een bijdrage levert aan de leefbaarheid van een kern. Dat wil niet zeggen dat een kern zonder zwembad niet leefbaar is: lang niet alle kernen in de gemeente Moerdijk hebben een zwembad.

De ontmoetingsfunctie van een zwembad kan bijdragen aan de sociale structuur. De ontmoetings- en welzijnsfunctie is aan de andere kant niet uniek voor een zwembad. Ook het gemeenschapshuis, de

⁸ Paraplunota Maatschappij p 20.

⁹ Paraplunota Maatschappij p 9.

¹⁰ Enquête pagina 14, zie ook de overwegingen op pagina 24.

¹¹ Bij de verdere uitwerking van deze visie wordt nog bepaald in hoeverre de toegangsprijs 100% kostendekkend moet zijn.

¹² Enquête pagina 5: "Een buitenzwembad hoort bij de zomer, voor de jeugd is een buitenzwembad belangrijk" (5% van de respondenten).

¹³ Enquête pagina 23: "Het dilemma voor de gemeente is duidelijk, iedereen heeft het liefst een voorziening in zijn eigen kern."; en: "Veel bewoners spreken, soms met veel emotie - zich uit voor het "eigen" zwembad bij hen in de buurt, waar ze regelmatig zwemmen; Alle zwembaden worden hierbij genoemd."

¹⁴ Enquête pagina 23.

bibliotheek, de sportkantine, het schoolplein, het café, de supermarkt, het sportveld of andere locatie waar inwoners elkaar tegen komen kan daaraan bijdragen.

De afweging moet daarom worden gemaakt op basis van maatwerk voor de kern. Het is de vraag of blijven investeren in een zwembad de beste manier is om geld te steken in de leefbaarheid van een kern. Hoe is de ontmoetingsfunctie ingevuld? Welke rol speelt het aanwezige zwembad daarin? Kan deze rol nog worden versterkt? In de paraplunota Maatschappij zijn de overwegingen rond het in stand houden van voorzieningen vastgelegd.¹⁵

Kortom: het zwembad is één van de ontmoetingsplaatsen voor jong en oud. Het draagt daarmee bij aan de sociale structuur en de leefbaarheid in een kern. Voor de toekomst moet (wat betreft de bestaande zwembaden) worden bepaald: is een zwembad dé manier om een ontmoetingsfunctie voor, en de leefbaarheid van de kern te realiseren? Zo ja, wat mag dit dan kosten? Hoe verhoudt zich dit tot de kernen waar geen zwembad aanwezig is?

D. Gezondheidsbevordering/therapeutische zwemmen

Belang van gezondheidsbevordering

Sporten en bewegen horen bij een gezonde leefstijl. Het zwembad heeft een functie voor de bevordering van de gezondheid van haar inwoners. Sporten en bewegen worden steeds meer individueel beoefend, denk aan hardlopen en wandelen, fitness en zwemmen: banenzwemmen, trimzwemmen, aquasporten. Om te stimuleren dat meer mensen kiezen voor een gezonde leefstijl is het uitgangspunt dat er in de eigen buurt voldoende mogelijkheden zijn om te sporten en bewegen.¹⁶ Sportbeoefening in verenigingsverband worden onder andere vanwege dit belang door de gemeente ondersteund met subsidie en een accommodatie.

Zwemmen is daarnaast een vorm van beweging die uitermate geschikt is om therapeutisch in te zetten (hydrotherapie). Oefeningen in het water zijn minder belastend voor het lichaam en zijn daarom erg geschikt wanneer men bijvoorbeeld rug- of gewrichtsklachten heeft, bij chronische ziektes zoals hart- en vaatziekten en diabetes. Uit de ervaring van de sportcoach aangepast sporten van de gemeente Moerdijk blijkt dat mensen met een beperking of chronische aandoening vaak kiezen voor zwemmen als zij willen sporten.

Doelgroepzwemmen in de enquête

In de enquête wordt aangegeven dat 39% van de zwemmers banenzwemmen, en 17% tot de doelgroepzwemmers te behoren.¹⁷ Mogelijk is er wel overlap bij deze percentages, dus inwoners die zowel banenzwemmen als doelgroepzwemmen hebben ingevuld. Een deel van de gebruikers van de zwembaden doet aan verenigingszwemmen (reddingsbrigade, zwem-, duik- en sportvereniging), op basis van de enquête is dit 4%.

¹⁵ Paraplunota Maatschappij pagina 27: "De gemeente Moerdijk wil de kernen leefbaar houden voor de inwoners door het op een efficiënte wijze behouden, versterken en veilig bereikbaar houden van de noodzakelijke voorzieningen in de woonomgeving. De voorzieningen zijn gebaseerd op kwaliteit en draagvlak en behoefte van de inwoners. Dit betekent maatwerk en ook dat er verschillen tussen kernen kunnen zijn. Inwoners zijn mede verantwoordelijk voor het in stand houden van de voorzieningen. Voorzieningen hebben pas bestaansrecht als er voldoende vraag (behoefte en draagvlak) en budget (en/of inzet) beschikbaar is. Het aanbod van bestaande voorzieningen dient beter afgestemd te worden op de vraag van inwoners en verenigingen."

¹⁶ Ambitie uit Paraplunota Maatschappij: "Meer mensen kiezen voor een gezonde leefstijl."

¹⁷ Enquête pagina 15.

Invulling rol van de gemeente

Dat een gezonde leefstijl belangrijk is wil niet zeggen dat de kosten voor rekening van de gemeente moeten komen. Inwoners hebben hierin een eigen verantwoordelijkheid. De verantwoordelijkheid voor een gezonde leefstijl ligt niet bij de gemeente, maar bij de persoon zelf. Wanneer zwemmen een therapeutische functie heeft hebben ook de zorgverzekeraars een rol. Een aantal zorgverzekeraars vergoedt vanuit de aanvullende zorgverzekering een beweegprogramma voor een aantal aandoeningen en chronische ziektes.

Zwemsportverenigingen ontvangen net als andere sportverenigingen subsidie van de gemeente Moerdijk. Ook is het, net als bij andere sporten, van belang om van een accommodatie gebruik te kunnen blijven maken.

Kortom: het belang van gezondheid in overheidsbeleid is toegenomen. Als de gemeente wil dat inwoners kunnen kiezen voor een gezonde leefstijl is de mogelijkheid om te kunnen zwemmen een belangrijke voorziening. In het bijzonder voor mensen met een beperking of chronische aandoening. De verantwoordelijkheid voor een gezonde leefstijl ligt niet bij de gemeente, maar bij de mensen zelf. Een gezonde leefstijl is een eigen keuze die de inwoners zelf kunnen invullen, al dan niet door te zwemmen. Voor verenigingszwemmen is subsidie een mogelijkheid en wordt in een accommodatie voorzien, zoals dat ook voor andere sportverenigingen geldt.

E. Duurzaamheid

Belang van duurzaamheid

Duurzaamheid is als gemeentelijke doelstelling steeds belangrijker geworden. Dat betekent onder andere: het terugdringen van het energiegebruik en het voor de resterende behoefte zoveel mogelijk inzetten op duurzame energie. De doelstelling is om energiezuinige, zo mogelijk energie-neutrale gebouwen te realiseren. De zwembaden die we op dit moment in de gemeente Moerdijk hebben zijn verouderd en dragen niet bij aan de beoogde energiereductie. Om het energiegebruik terug te dringen kan worden gedacht aan isolatie van de gebouwen, energiezuinige verlichting, douchekoppen, warmteterugwinning enzovoort.

Duurzaamheid in de enquête

In de enquête is voor deze doelstelling weinig tot geen aandacht, de inwoners denken bij een zwembad niet zozeer aan energiegebruik en –reductie maar eerder aan bezuinigingen, zwemonderwijs en recreatief zwemmen.

Rol van de gemeente in de toekomst

Duurzaamheidsprincipes staan hoog in het vaandel van Moerdijk. De gemeente draagt die principes actief uit en daagt haar inwoners en partners uit dat ook te doen. De gemeente heeft de wens voor haar eigen organisatie en in haar eigen handelen om een voorbeeldfunctie te vervullen.¹⁸ Naast het terugdringen van energiegebruik zijn er ook andere aandachtsvelden zoals minder ozon, betere ventilatie en betere water- en luchtkwaliteit. Een volledig overzicht zal per voorziening nog verder worden uitgewerkt.

Kortom: duurzame gebouwen en energiereductie hebben een hoge gemeentelijke prioriteit. Daarbij is het belangrijk om als gemeente bij de eigen accommodaties het goede voorbeeld te geven. In de toekomst zal bij de bouw, onderhoud, aanpassing en/of verbetering van zwembaden met duurzame criteria rekening worden gehouden.

¹⁸ Uit: Paraplunota Leefomgeving p 7.

SAMENVATTING DOELSTELLINGEN EN ROL VAN DE GEMEENTE

De gemeenteraad heeft het college gevraagd om een visie op zwemmen in de gemeente Moerdijk. Het is noodzakelijk om de financiën voor de toekomst op orde te brengen. Dit moet gebeuren aan de hand van een inhoudelijke visie op het zwemmen. Deze visie is sinds de bouw van de zwembaden langzamerhand veranderd. Sporten is geen doel op zich, maar draagt bij aan maatschappelijke doelstellingen zoals gezondheid, recreatie en ontmoeting.

Zwemonderwijs en recreatief zwemmen worden steeds minder gezien als gemeentelijke taak. Maar zwemmen draagt ook bij aan de gezondheid en welzijn van inwoners. Deze doelstellingen zijn belangrijker geworden en zullen in de toekomst voor de gemeente van belang blijven. Zwemmen is echter niet de enige manier om aan deze doelstellingen bij te dragen.

Tegelijkertijd worden er in toenemende mate eisen gesteld aan zwemvoorzieningen: ze moeten financieel “gezond”, veilig en duurzaam zijn.

Zwemles en recreatief zwemmen: rol van de overheid wordt kleiner

1. Veiligheid is erg belangrijk. De gemeente is niet verantwoordelijk voor zwemdiploma's van kinderen. Ouders moeten wel de mogelijkheid hebben om dit voor hun kinderen te organiseren. Het Jeugdsportfonds kan daaraan bijdragen wanneer financiën een knelpunt zijn.
2. Recreatief zwemmen is sportieve ontspanning waarin voldoende aanbod moet zijn, maar waar de gebruiker het prijskaartje betaalt.
3. Het streven is om voor alle inwoners van Moerdijk zwemmen mogelijk te maken binnen een reisafstand van maximaal 10 kilometer (voor 90% van de inwoners). De voorziening moet voor iedereen bereikbaar zijn.

Ontmoetingsfunctie en gezonde leefstijl: taak van de gemeente in de toekomst

4. Een zwembad draagt bij aan de sociale structuur en leefbaarheid in een kern. Voor de toekomst moet per kern worden bepaald welk belang de zwemvoorziening hierin heeft, in relatie tot de kosten.
5. Zwemmen kan bijdragen aan een gezonde leefstijl, in het bijzonder voor mensen met een beperking of chronische aandoening. De verantwoordelijkheid voor een gezonde leefstijl ligt uiteindelijk niet bij de gemeente, maar bij de persoon zelf.
6. Zwemsportverenigingen ontvangen net als andere sportverenigingen subsidie van de gemeente Moerdijk. Ook is het, net als bij andere sporten, van belang om van een accommodatie gebruik te kunnen blijven maken.

Duurzaamheid: aangescherpte eisen aan zwemvoorzieningen

7. Het streven is om bij gemeentelijke accommodaties zoveel mogelijk duurzame bouw te realiseren. In de toekomst zal bij de bouw, onderhoud, aanpassing en/of verbetering van zwembaden met duurzame criteria rekening worden gehouden.

VOORZIENINGEN EN BEREIKBAARHEID

Regionale zwemvoorzieningen

In 13% van alle huishoudens uit Moerdijk hebben de bewoners in het afgelopen jaar gezwommen in regionale zwembaden buiten de gemeente Moerdijk. Hierbij wordt Roosendaal het vaakst genoemd, gevolgd door Breda en Hoeven. Diegenen die gebruik hebben gemaakt van regionale zwembaden kiezen hier met name voor omdat de openingstijden gunstiger zijn, daar bekenden komen of omdat er meer en leukere speeltoestellen zijn. Ze komen daar met name voor recreatief zwemmen (82%).¹⁹

¹⁹ Enquête p. 9.

Als alles volgens planning verloopt, opent in november 2015 een nieuw zwembad in Etten-Leur, inclusief overdekte ijshal. Dit bad zal ook recreatieve zwemmers uit de gemeente Moerdijk aantrekken.

Private zwemvoorzieningen

Er zijn twee private baden in Zevenbergen: Fysiowave en SGZ. Beiden zwembaden bieden zowel zwemonderwijs als een gezondheid/therapeutische functie. Het zijn geen recreatiebaden, SGZ geeft aan 800-1.000 recreatieve zwemmers te hebben, maar dit zijn waarschijnlijk voornamelijk banenzwemmers. Fysiowave heeft ca. 600 leden.

- Van de Moerdijkse inwoners maakt 13% gebruik van regionale zwembaden, met name voor recreatief zwemmen.
- In Etten-Leur opent in 2015 een nieuw zwembad, dat mogelijk ook (recreatieve) zwemmers uit de gemeente Moerdijk zal aantrekken.
- In Zevenbergen voorziet de markt in zwemonderwijs en in banen/doelgroepzwemmen, maar niet in recreatief zwemmen.

Vervoer en bereikbaarheid

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) hanteert een aantal richtlijnen voor de situering van zweminrichtingen ten opzichte van toekomstige gebruikers. In principe moet een zweminrichting zo centraal mogelijk worden gesitueerd voor de toekomstige gebruikers.

Algemene richtlijn voor het bepalen van bereikbaarheid

Een algemene richtlijn voor het bepalen van de bereikbaarheid voor sportieve en recreatieve activiteiten is de volgende: $MA = 0,5 \times MT \times v = 0,5 \times r \times t \times v$

MA	= Maximale afstand van voordeur tot gewenste sport- of recreatieruimte voor activiteit (km)
MT	= Maximale reistijd per activiteit (uur) = $r \times t$
R	= Gemiddelde aandeel van reistijd in totale bestede tijd (%)
T	= Totale tijd besteed aan activiteit
V	= Snelheid van verplaatsing (km/uur)

De maximale afstand is dus het product van het gemiddelde reistijdaandeel, de totaal bestede tijd en de verplaatsingssnelheid. Dit product wordt vermenigvuldigd met 0,5 om de afstand van een enkele reis (heen- of terugreis) te bepalen.

Dit betekent dat wanneer men bijvoorbeeld regelmatig één uur gaat zwemmen (of deelneemt aan een doelgroep-activiteit) de reistijd in principe niet langer mag zijn dan ongeveer 24 minuten (heen- en terugreis). Dat wil zeggen dat een enkele heen- of terugreis niet langer mag duren dan 12 minuten.

Dit betekent dat de maximale afstand van de voordeur tot het zwembad per fiets maximaal 3 kilometer mag zijn. Voor een auto, uitgaande van een gemiddelde snelheid van 60 kilometer per uur, bedraagt deze afstand maximaal 12 kilometer.

Wanneer bijvoorbeeld een gezin een dag(deel) recreatief wil gaan zwemmen is de bereidheid om te reizen groter. De tijd die in het zwembad wordt doorgebracht is langer, waardoor de reistijd ook langer mag zijn.

Uit de enquête blijkt verder dat de reisafstand die men bereid is om af te leggen voor zwemmen, 5 á 10 kilometer is.²⁰ Hieruit is al eerder het uitgangspunt afgeleid dat een maximale afstand van 10 km acceptabel is.

²⁰ Enquête pagina 11: "Vervolgens is gevraagd hoeveel kilometer men maximaal bereid is af te leggen om te gaan zwemmen en voor zwemles. Ruim de helft wil maximaal 5 km reizen om te kunnen zwemmen, een derde

Vervoerswijze (auto, openbaar vervoer, fiets)

Het is een trend dat mensen steeds mobieler zijn. Het grootste deel van de inwoners beschikt over een auto. Er zijn ruim 15.000 huishoudens en bijna 20.000 personenauto's geregistreerd (zie onderstaande tabel).

jaar	huishoudens	personenauto's
2011	15195	19040
2012	15290	19366
2013	15530	19684

Het openbaar vervoer voegt eigenlijk weinig toe als het gaat om het bereiken van het zwembad. De buurtbus rijdt niet 's avonds en in het weekend en is dus maar beperkt inzetbaar voor vervoer naar het zwembad. Op het reguliere openbaar vervoer is maar weinig invloed uit te oefenen. De aanbieder krijgt in de toekomst nog meer vrijheid om de bustijden en routes aan te passen (aan de hand van het aantal gebruikers).

Met name voor de jeugd is het veilig op de fiets kunnen bereiken van het zwembad belangrijk. De richtlijn van 10 kilometer tot het zwembad levert een reistijd op van ongeveer een half uur op de fiets. Voor een uur (banen)zwemmen is dat volgens de richtlijn van de VNG te ver. Maar voor een dag(deel) recreatief zwemmen is het wel acceptabel.

- De meeste Moerdijkse huishoudens bezitten over een auto, wat een reisafstand van maximaal 10 kilometer voor 90% van de inwoners prima overbrugbaar maakt, ook voor banenzwemmen/doelgroepzwemmen.
- Het veilig op de fiets kunnen bereiken van het zwembad is een voorwaarde voor de jeugd. De afstand van 10 kilometer is acceptabel voor een dag(deel) recreatief zwemmen, maar te ver voor regelmatig één uur (banen)zwemmen.
- Het openbaar vervoer kan maar beperkt bijdragen aan de bereikbaarheid van een zwembad, aangezien 's avonds en in het weekend weinig of geen bussen rijden.

CONCLUSIE

Bij het uitwerken van mogelijke toekomstscenario's voor de zwembaden in de gemeente Moerdijk moet met drie aspecten rekening worden gehouden.

1. Er is in de gemeente Moerdijk de mogelijkheid om te zwemmen (zwemles, recreatief zwemmen en doelgroepzwemmen) binnen een afstand van maximaal 10 kilometer voor 90% van de inwoners, verder heeft de gemeente hiervoor geen verantwoordelijkheid;
2. Waar een bestaande zwemvoorziening als ontmoetingsplaats bijdraagt aan de leefbaarheid wordt per kern de functie van de voorziening in relatie tot de kosten afgewogen;
3. De gemeente wil een voorbeeldfunctie vervullen als het gaat om duurzaamheid en zal gemeentelijke zwemvoorzieningen in de toekomst toetsen aan duurzame criteria.

6 tot 10 km en ruim een op de tien is bereid verder te reizen. Voor zwemles wil men iets vaker meer dan 5 km reizen."